

АНАТОЛИЙ КОЛБИНЦЕВ

КАКВО ПРАВИ БАНДРЮКА?

Превод от руски: Александра Каназирска, 1981

chitanka.info

Професор А. Е. Вославски вече няколко часа наред изпитваше студентите по теоретична астрономия.

Ярките лъчи на есенното слънце хлуеха през големите прозорци на аудиторията. Беше малко задушно, а и умората си казваше своето. И в един момент Аркадий Евгениевич почувствува как неудържимо му се доспива. С усилие на волята той се отърси от това сънливо вцепенение и се огледа.

Последният студент се готвеше за отговор. Беше седнал на една отдалечена банка и както се стори на Вославски, без особен интерес гледаше лежащото пред него билетче. Дългите му черни къдри се спускаха чак до раменете, смолиста брала закриваше почти цялото лице — виждаха се само носът и очите зад зеленикавите стъклата на очилата.

„Ама че рошльо! — помисли си Вославски. — Как не съм го забелязал преди. Впрочем може нас скоро да си е пуснал тая разкошна козина, та и родната му майка да не може да го познае.“

Почувствувал погледа на професора, студентът се размърда, хвърли кос поглед и пак заби нос някъде надолу.

„Дали не преписва?“ — запита се Аркадий Евгениевич и рече:

— Е, млади човече, готов ли сте?

— Да, аз всъщност отдавна съм готов — отвърна косматият.

— В такъв случай, моля...

Студентът седна по-близко, някак не много почитателно повъртя в ръцете си изтегления билет и без да гледа професора, кратко, но по същество отговори на първите два въпроса.

— Така — одобри Вославски и дръпна към себе си студентската книжка — За какво още имате да говорите?

— За еволюцията на Вселената — отвърна студентът и някак странно погледна професора.

— Слушам ви — Вославски взе писалката.

Студентът нерешително се позапъна, после започна да говори. Няколкото първоначални фрази професорът все още разбираше, но после започна нещо непонятно.

Младежът говореше за вълнови размествания на световното пространство, за енергетични субпотенциали, за довеществената фаза в генезиса на материята, за масови квантования, за излъчвания, свързани с първични флуктуации, за звезди — черни дупки,

поглъщащи вакуум, за концентрация на свръхвещества и за много други такива неща. При това споменаваше неизвестни автори и често вмъкваше съвършено непознати думи и изрази.

Както и да се мъчеше да вникне в смисъла на казаното, професорът така и нищичко не разбра.

— Чакайте, чакайте — прекъсна го той най-сетне, — нещо не ви разбирам. Вие имате конкретен въпрос за еволюцията на Вселената. Затова разкажете, моля, за съвременните космологични възгледи и представи!

Студентът удивено го изгледа.

— Но, професоре нали точно това правя? Аз ви казах, че... — И той отново започва да излага нещо неразбираемо.

— Добре, достатъчно! — не издържа Вославски. — Ще ви пиша тройка и си вървете със здраве! — и той побутна книжката към младежа.

— Но защо тройка? — обидено се опъна младият човек.

— Трябва да ми благодарите и за нея! Наговорихте ми такива... Вие не сте ли се готовили за изпита?

— Как да не съм се готовил? Разказах ви най-последните представи, засягащи еволюцията на Вселената. Извинете, може би вие не ги разбрахте?

— Какво!? — изуми се Вославски и помисли: „Ама че наглост!“

— Представете си — продължи студентът, — че изведенъж се озовете в някое училище от ранното Средновековие или античността и започнете да излагате тези възгледи за устройството и еволюцията на Вселената, с които разполагате днес. Мислите ли, че биха ви разбрали? За нищо на света! Просто ще ви сметнат за луд. Е, нещо подобно стана сега с нас.

— Какво говорите! — възклика Вославски. — Да не искате да кажете, че вие сега сте изложили такива свръхсъвременни представи, че те са над моето разбиране? Извинете, а откъде ги знаете вие самият? Може би сте долетели от бъдещето? Бихте ли споделили тайната си или предпочитате и аз да ви сметна за луд?

— Ще ви разкрия своята тайна, професоре — слаба усмивка озари лицето на рошльото. — Аз действително идвам от бъдеще за вас време. Аз съм от двадесет и трети век. Завършвам аспирантура. Темата ми е историческото развитие на космологическите идеи. Дадоха ми за

кратко време нашата университетска машина на времето и ето, аз обикалям да събирам материали от различни исторически епохи. Извинете ме, професоре, че ви отнех от времето, но тъй много ми се искаше да пообщувам с вас. Още повече че в моята дисертация аз съм отделил цяла страница върху вашите трудове.

— Благодаря! — саркастично отвърна Вославски. — Цяла страница, казвате! Е, благодаря! А не участвувате ли в кръжока за находчивост? Там биха ви дали най-високата оценка.

— Но вие не ми ли вярвате? — удиви се косматият. — Аз говоря съвършено сериозно!

— Вървете си! — раздразнено отсече Вославски.

— Добре — сприхаво подскочи рошавият. — Ще ви докажа! Сега двамата с вас... — той измъкна от джоба си черна кутийка и започна да натиска бутоните ѝ — ще се отправим нанякъде... Е, например в шести век преди нашата ера! Извинете, професоре, в този случай аз не ви отнемам време, защото това ще стане в нулев отрезък от вашата епоха.

Аудиторията меко се задвижи, залюля се и всичко наоколо започна да губи очертанията си, да се разтапя и да се превръща в белезникава мъгла, която заструи с огромна скорост. На Вославски му причерня пред очите. Стори му се, че самият той лети и кръжи в безкрайни бездни.

Но скоро усещането се прекрати. Професорът почувствува, че стои на твърда земя, и отвори очи. Двамата се намираха в правоъгълно дворче, заградено с високи стени от едри, дялани камъни. Под леките портиki, украсени с колони и релефни алабастрови орнаменти, бяха наредени мраморни скулптури, изобразяващи сериозни възрастни мъже.

В двора около малък басейн замислено се разхождаха хора в свободно нагънати светли наметки и сандали на боси нозе.

— Къде сме? — с недоумение се обърна Вославски към косматия.

— Тихо! — прошепна онъ. — Намираме се в школата на хирозейците. Сега тук започват изпитите.

В това време от един страничен проход излезе набит мъж с твърде сурово изражение. Той намръщено изгледа съbralите се и спря поглед върху Вославски и спътника му.

— Ей, вие, елате!

Полутъмно коридорче ги отведе в зала с тесни решетъчни прозорчета. Степите бяха украсени с релефни изображения на фантастични чудовища, които се рееха из звездно небе, и с някакви преплетени тайнствени знаци.

Срещу входа на малък подиум седяха важни белобради старци. Те лениво отпиваха от изрисувани чаши **някаква** жълтеникова напитка. В залата имаше няколко ученици, които се готвеха да отговарят. Вглъбени в себе си, те съсредоточено си шепнаха нещо и правеха плавни движения с ръце.

— И тъй! — рече един от старците и остави чашата си. — Е, млади човече — той погледна Вославски, — кажете ни... хм... да... кажете, какво прави Бандрюка, когато младата Фека вдигне лявата си нога?

Вославски не вярваше на ушите си.

— Какво казахте? — попита той.

На свой ред старецът го изгледа удивен.

— Ти глух ли си човече? Питам те: какво прави Бандрюка, когато младата Фека повдигне лявата си нога? Е, помисли си, драги, помисли.

Другите старци не проявиха никакъв интерес към професора и продължаваха да отпиват питието си.

Аркадий Евгениевич незабелязано пристъпи и се премести поблизко до косматия.

— Що за дивотия? — неспокойно зашепна той. — Каква Бандрюка? Каква Фека? Изобщо какво означава всичко това?

Рошавият сведе глава и без да погледне към Вославски, отвърна тихо:

— Искате да ви подскажа ли, професоре? Това съвсем не е дивотия. Това са персонажи от митологически сюжети, едно своеобразно изразяване на космологическите идеи на тази епоха. Впрочем хиразейците имат твърде интересни догадки за Слънчевата система и въобще...

— Господи! — простена Вославски. — Е, и какво прави тая Бандрюка?

Косматият уклончиво сви рамене.

В този момент белобрадият старец заговори отново:

— Е, кажи ни какво?

— Виждате ли — неуверено започна Вославски, — аз... тъй да се рече... бих могъл в общи черти да ви разкажа за строежа на Слънчевата система, на Галактиката, за техните еволюции... Навярно ще ви бъде интересно да узнаете, че всички планети от нашата система се въртят около Слънцето. Това науката точно е установила. А Земята представлява кълбо и...

— Какви ги дрънка тоя? — сърдито го пресече един от старците.

— Аз те питам конкретно за Бандрюка? — рече друг старец. — Щом не знаеш, признай си го! — и той плесна с ръце.

Влезе навъсеният служител.

— Отведи го при басейна и го накарай да разбере, че друг път трябва по-внимателно да слуша мъдреците. А ти — обърна се той към юноша в розов хитон — кажи на тоя невежа какво прави Бандрюка.

Юношата пъргаво изскочи в средата на залата и бързо задърдори:

— Когато младата Фека вдигне лявата си нога, Бандрюка тръгва напред, навежда се и взема...

Старците удовлетворено закимаха с глави. Вославски не чу какво каза после отраканият младеж, защото служителят грубо го повлече към двора, потопи го в басейна, тръшна го на мраморната ограда, разкъса със сръчно движение дрехата му и взе облегнатия до стеничката на басейна сноп жилави пръчки. Намокри и тях във водата и рязко замахна.

Аркадий Евгениевич замижа, но в последния миг забеляза как косматият трескаво започна да натиска бутоните на черната си кутия.

Силен и парлив удар се стовари върху меките части на професора, той конвултивно потръпна с цялото си тяло и... се пробуди!

Седеше зад бюрото си в познатата аудитория. По гърба му пролази хлад от изпитаната уплаха.

„Само това ми липсваше — помисли Аркадий Евгениевич. — За пръв път в живота си заспивам по време на изпит. Дали не ме е забелязал някой?“

И той предпазливо огледа аудиторията. Последният останал студент съсредоточено размишляваше над изтегления билет.

„Фу! Дяволите да я вземат тая жега!“ — продължи мислите си Вославски. — „Задрямал съм навярно само за няколко секунди. И ми

се присъниха тия проклети Бандрюка и Фека! Истинска дивотия!“ И той се размърда на стола си.

После рече:

— Е, младежо, готов ли сте?

— Да, да — припряно рече студентът и седна по-близо. Отговаряше бързо, правилно, но без да се замисля, като употребяваше само твърде банални, твърде шаблонни думи и изрази.

Вославски почувствува как в него нараства някакво глухо раздразнение.

„Тъпак — рече си той, — назубрил всичко от учебника и ми го тръска тук, без да мисли дори. Тоя никога няма да седне да фантазира за двадесет и трети век!“

Аркадий Евгениевич уморено махна с ръка да прекъсне словесния поток. С мъка сподави прозявката си и писа тройка. После подаде книжката на студента.

Младият човек погледна оценката и обидено забороти:

— Защо тройка, професоре? Та аз всичко ви разказах...

Но като забеляза явно презрителния поглед на Вославски, мълчаливо се упъти навън. Отвори вратата, обърна се и неочеквано запита с широка усмивка:

— Кажете, професоре, а какво все пак прави Бандрюка? — И бързо излезе.

Вославски остана за миг зашеметен, после скочи и бързо отвори вратата. Дългият, ярко осветен от есенното слънце коридор беше пуст.

Публикувано във вестник „Орбита“, брой 14/1981 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.